

Pełniejsza
wiedza

Pełniejsze
życie

Edukacja Finansowa

Fundacja Kronenberga

 handlowy

Raport z badania na temat postaw Polaków wobec oszczędzania

---

cytowanie bez ograniczeń pod warunkiem podania źródła:

„Postawy Polaków wobec oszczędzania” raport Fundacji Kronenberga przy Citi Handlowy, Pentor, październik 2010

PENTOR
RESEARCH INTERNATIONAL

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

Spis Treści

Edukacja finansowa

1	NOTA METODOLOGICZNA	4
2	PODSUMOWANIE	5
3	GRAFICZNA PREZENTACJA WYNIKÓW	6
4	POSTAWY WOBEC OSZCZĘDZANIA	7
5	ZARZĄDZANIE WYDATKAMI	22
6	SKŁONNOŚĆ DO PODEJMOWANIA RYZYKA	27
7	ANEKS	31

PENTOR

RESEARCH INTERNATIONAL

ŚWIATOWY
DZIEŃ
OSZCZĘDZANIA

20.10.2010 AKCJA TYDZIEŃ DLA OSZCZĘDZANIA

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

Nota Metodologiczna

Edukacja finansowa

TECHNIKA
BADAWCZA

OMNIBUS - ilościowy, wielotematyczny sondaż przeprowadzany przy użyciu techniki wywiadu osobistego, wspomaganego komputerowo (CAPI).

WIELKOŚĆ PRÓBY

1000

TYP PRÓBY

Reprezentatywna próba mieszkańców kraju w wieku powyżej 15 lat

ANALIZA DANYCH

Kwestionariusz składający się w większości z pytań zadawanych w latach poprzednich (2008 i 2009). Jedynie nieliczne pytania zostały zadane po raz pierwszy (są one oznaczone w niniejszym raporcie). Dzięki powtarzalności pytań oraz techniki badawczej i charakterystyk próby wyniki są porównywane z wynikami badań prowadzonych w październiku 2008 roku oraz wrześniu 2009.

REALIZACJA
BADANIA

Październik 2010

- **Jeżeli porównamy aktualne wyniki do poprzednich pomiarów można zaobserwować pewne echa spowolnienia gospodarczego:**

- Większość wyników w 2010 roku osiągnęła zbliżony poziom co w 2008 roku. Szczególnie dotyczy to takiego aspektu, jak stosunek do oszczędzania. Po niewielkim wzroście, w 2009 roku, odsetka osób twierdzących, że warto oszczędzać, w 2010 nastąpił lekki spadek tego wskaźnika przy jednoczesnym wzroście osób oszczędzających. Można wywnioskować, że o ile na poziomie deklaracyjnym Polaków charakteryzuje większa beztraska, o tyle na poziomie behawioralnym stali się bardziej asekuracyjni
- Coraz więcej osób jest skłonna zaufać pracownikom instytucji finansowych oraz traktować ich jako źródło informacji o sposobach oszczędzania. Choć za wcześnie, żeby mówić o zaufaniu do instytucji finansowych (38% nie ufa nikomu w kwestiach oszczędzania) świadczy to o pewnej stabilizacji sytuacji

- Warto również zwrócić uwagę na pewien dysonans między osobami lepiej sytuowanymi a gorzej sytuowanymi lub grupami narażonymi na ubóstwo:
  - Ci ostatni rzadziej oszczędzają oraz inwestują. Są również w mniejszym stopniu przekonani, że warto oszczędzać. Można zatem postawić hipotezę, że brak oszczędzania wynika z fatalizmu życiowego (przekonania, że sytuacja życiowa nie ulegnie zmianie, zatem nie mam co chronić). Nieliczni oszczędzający z tych grup czynią to z myślą o dłuższej perspektywie czasowej niż osoby zamożniejsze (w tej grupie z myślą o dłuższej perspektywie inwestuje się, nie oszczędza)
  - Rodzi się ponadto pytanie, czy grupy uboższe są wykluczone przez instytucje finansowe jako mało atrakcyjna grupa docelowa czy też raczej same siebie wykluczają (świadczyć o tym może niższy poziom zaufania do instytucji finansowych)
- Można też mówić o relatywnie niskim poziomie edukacji finansowej, o czym świadczy:
  - Korzystanie z instrumentów oszczędzania (rachunek rozliczeniowy czy trzymanie gotówki w domu), które nie są przystosowane do tego celu
  - Nieznajomość wysokości oprocentowania rachunku rozliczeniowego
- Wyniki te wskazują na konieczność wdrażania akcji edukacji finansowej, w szczególności skierowanych do najuboższych grup społecznych. Należy jednak sobie zdawać sprawę z niższego niż w przypadku osób zamożniejszych poziomu zaufania do instytucji finansowych oraz poziomu skłonności do ryzyka w tej grupie, co może obniżać efektywność tego typu akcji

GRAFICZNA PREZENTACJA WYNIKÓW

PENTOR
RESEARCH INTERNATIONAL

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

Postawy wobec oszczędzania

PENTOR
RESEARCH INTERNATIONAL

7

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

- Ponad połowa Polaków (58%) jest zdania, że warto oszczędzać. Należy jednak podkreślić, że odsetek ten jest mniejszy niż w 2009 (66%), kiedy to głośno w mediach było o spowolnieniu gospodarczym. Osoby lepiej sytuowane relatywnie częściej uważają, że warto oszczędzać niż osoby z grup mniej zagrożonych ubóstwem. Najprawdopodobniej wiąże się to z przekonaniem, że mają one co chronić
- Należy podkreślić, że regularne bądź nieregularne oszczędzanie deklaruje 45% dorosłych Polaków. Podobnie jak w poprzednich latach odsetek ten jest niższy od odsetka osób zgadzających się ze stwierdzeniem, że warto oszczędzać. Wskazuje to na pewną lukę – jest grupa osób, które można opisać jako relatywnie skłonne do oszczędzania, natomiast brakuje im pewnej wiedzy bądź też instrumentów, które umożliwią oszczędzanie
- Osoby zamożne, częściej niż osoby gorzej sytuowane bądź reprezentanci grup narażonych na ubóstwo (gorzej wykształceni, starsi) deklarują, że oszczędzają oraz inwestują. Grupy uboższe są częściej pozbawione tego typu „poduszek” zabezpieczających przed konsekwencjami ewentualnych ryzyk życiowych. Wśród tych natomiast, którzy oszczędzają, można zaobserwować ciekawe zjawisko – mianowicie oszczędzanie jest traktowane długofalowo najprawdopodobniej jako instrument zapewnienia sobie bezpieczeństwa (u osób zamożnych tę funkcję częściej pełni inwestowanie)
- Jeżeli chodzi o formy oszczędzania, część Polaków lokuje swe środki w formach do tego nieprzystosowanych (to znaczy na rachunku rozliczeniowym albo trzyma pieniądze w domu). Nieliczni zaś generują oszczędności poprzez dodatkowy etat. Wśród produktów finansowych, których przeznaczeniem jest oszczędzanie, najczęściej wskazywano lokaty terminowe złotowe oraz konta oszczędnościowe (formy te stały się szczególnie popularne po ostatnim załamaniu gospodarczym)
- Można też postawić hipotezę, że kryzys finansowy zakończył się w świadomości Polaków – w przeciwieństwie do 2009 roku badani są coraz bardziej skłonni ufać pracownikom instytucji finansowych i traktować ich jako źródło informacji o sposobach oszczędzania. Jeżeli jednak przeanalizujemy odsetek odpowiedzi „nikomu nie ufam w kwestiach oszczędzania” (38%) można stwierdzić, że za wcześnie jeszcze jest, żeby mówić o pełnym zaufaniu do instytucji finansowych. Co charakterystyczne, relatywnie częściej brak zaufania charakteryzuje osoby starsze oraz przedstawiciele gospodarstw domowych o niższych dochodach. Rodzi się zatem pytanie czy instytucje finansowe kierują do tej grupy odpowiednią ofertę czy też raczej „samowyklucza” się ona z rynku
- O relatywnie niskim poziomie edukacji finansowej świadczy również fakt, że jedynie nieliczni są w stanie w sposób rzetelny powiedzieć o oprocentowaniu rachunku rozliczeniowego. Gros, albo nie wie jakie jest jego oprocentowanie, albo zawiąza je

PENTOR

RESEARCH INTERNATIONAL

Fundacja Kronenberga

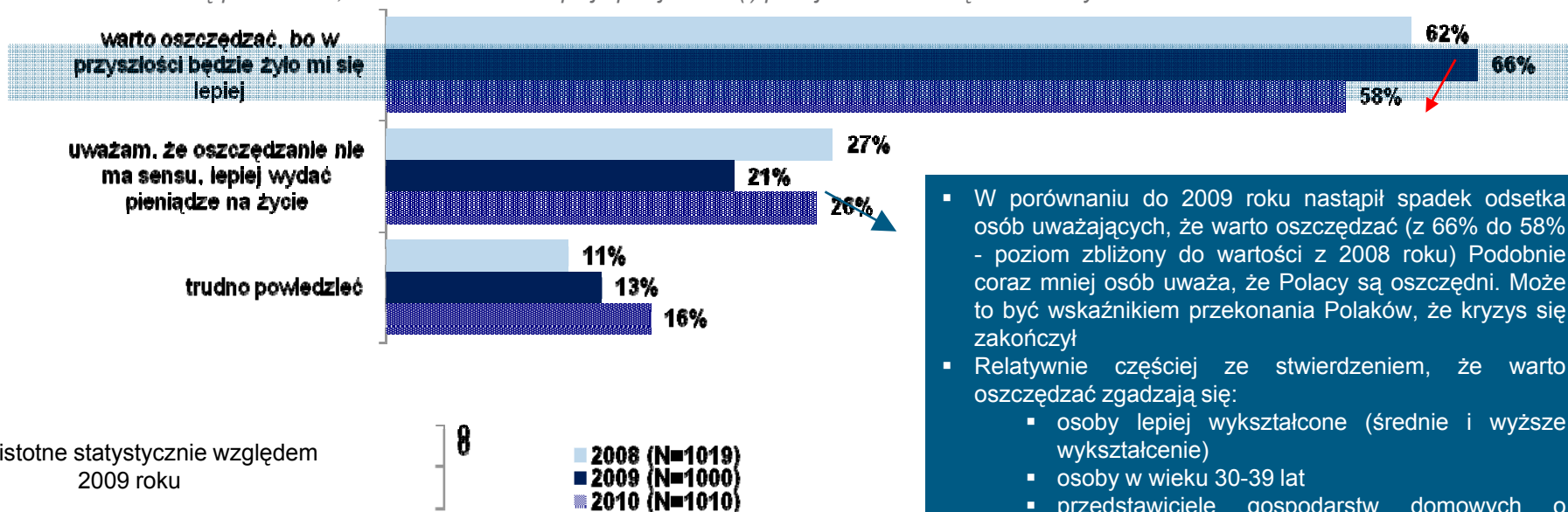
citi handlowy

Postawy wobec Oszczędzania

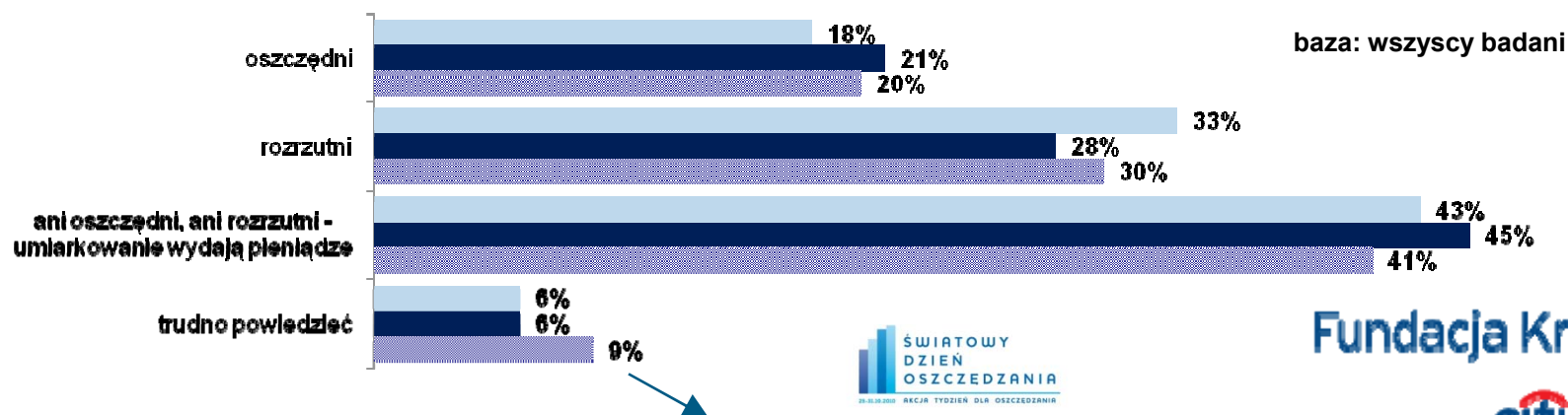
Edukacja finansowa

Proszę powiedzieć, które stwierdzenie lepiej opisuje Pana(i) podejście do oszczędzania. Czy...

- W porównaniu do 2009 roku nastąpił spadek odsetka osób uważających, że warto oszczędzać (z 66% do 58% - poziom zbliżony do wartości z 2008 roku) Podobnie coraz mniej osób uważa, że Polacy są oszczędni. Może to być wskaźnikiem przekonania Polaków, że kryzys się zakończył
- Relatywnie częściej ze stwierdzeniem, że warto oszczędzać zgadzają się:
  - osoby lepiej wykształcone (średnie i wyższe wykształcenie)
  - osoby w wieku 30-39 lat
  - przedstawiciele gospodarstw domowych o dochodzie miesięcznym 2500 netto i więcej (oraz te osoby, które zarabiają powyżej 3000 PLN)

Ogólnie rzecz biorąc, czy Pana(i) zdaniem Polacy są ...

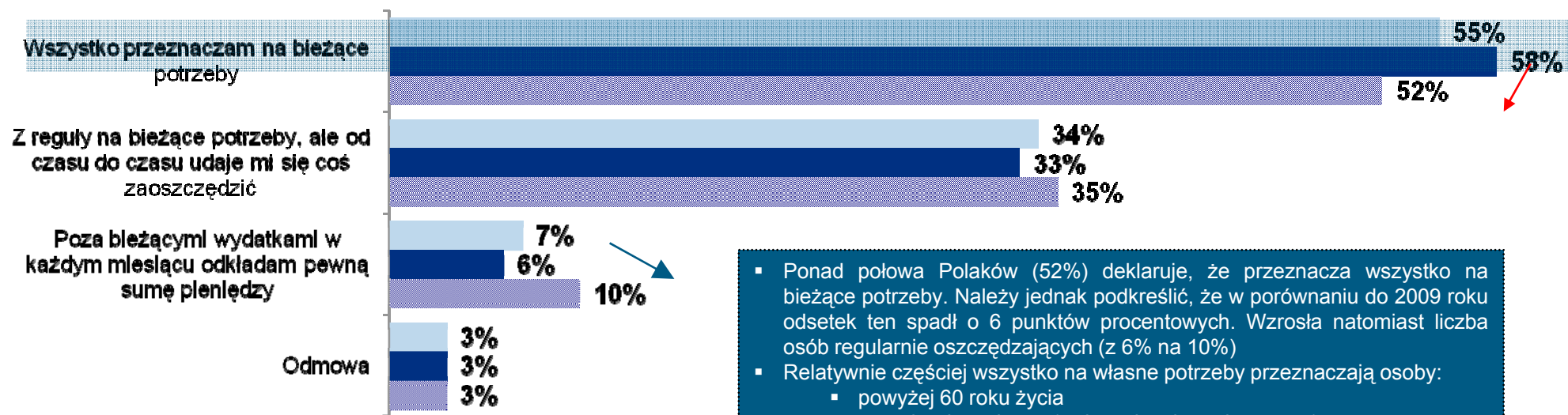
ŚWIĄTOWY
DZIEŃ
OSZCZĘDZANIA
REKLA
TYDZIEŃ DLA OSZCZĘDZANIA

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

Są ludzie, którzy wszystkie swoje dochody wydają na bieżące potrzeby, ale i są tacy, którzy zawsze odkładają oszczędności. A jak Pan(i) określił(a)by sposób gospodarowania swoimi pieniędzmi.

↑ ↓
Różnice istotne statystycznie względem 2009 roku

baza: wszyscy badani

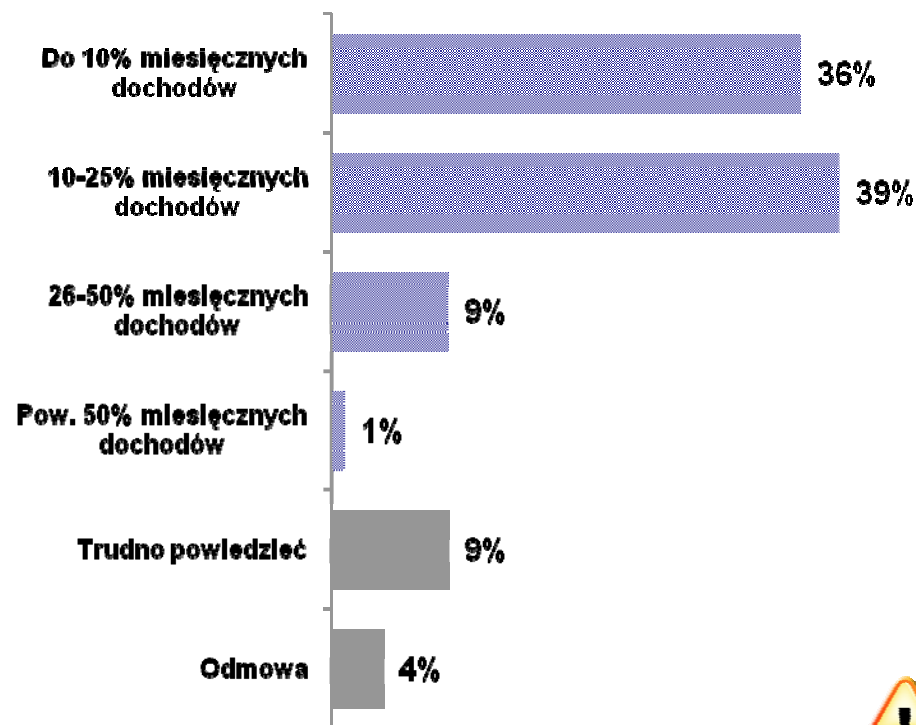
- Ponad połowa Polaków (52%) deklaruje, że przeznaczają wszystko na bieżące potrzeby. Należy jednak podkreślić, że w porównaniu do 2009 roku odsetek ten spadł o 6 punktów procentowych. Wzrosła natomiast liczba osób regularnie oszczędzających (z 6% na 10%)
- Relatywnie częściej wszystko na własne potrzeby przeznaczają osoby:
  - powyżej 60 roku życia
  - gorzej wykształcone (wykształcenie podstawowe)
  - o dochodach do 2500 PLN w gospodarstwie domowym, zarabiające do 1500 PLN
  - deklarujące wcześniejsze problemy ze spłatą kredytów
- Generalnie są to grupy zagrożone ubóstwem. Można też postawić hipotezę, że po części są to osoby, które charakteryzuje brak wiary w możliwość zmiany losu (ponad jedna trzecia z nich uważa, że nie warto oszczędzać)

8

■ 2008 (N=1019)
■ 2009 (N=1000)
■ 2010 (N=1010)

Jaki procent dochodów odkłada Pan(i) każdego miesiąca?

- Zdecydowana większość Polaków oszczędzających regularnie deklaruje, że odkłada do 25% swoich miesięcznych dochodów
- Tendencję do odkładania większych sum pieniędzy w relacji do swoich dochodów mają osoby lepiej wykształcone oraz, co zrozumiale, przedstawiciele gospodarstw domowych o wyższych dochodach

Zaprezentowano dane dla 2010 roku; w poprzednich latach niniejsze pytanie nie było zadawane

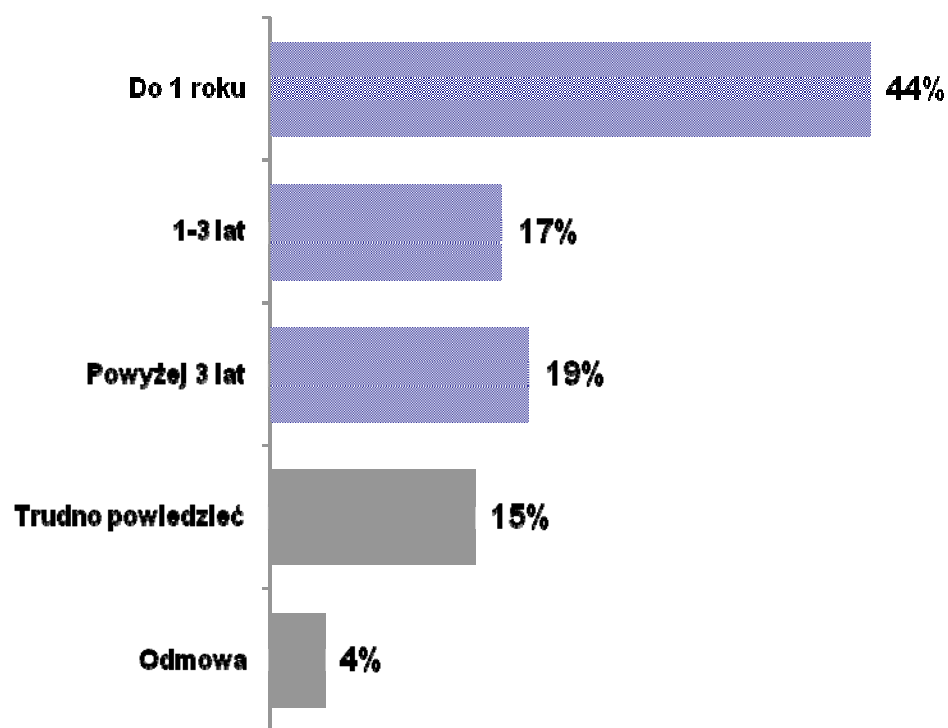
N=102; osoby deklarujące, że oszczędzają regularnie

Horyzont Czasowy Oszczędzania

Edukacja finansowa

Jaki horyzont czasowy oszczędzania Pan(i) zakłada, kiedy Pan(i) odkłada pieniądze?

- Prawie połowa oszczędzających Polaków (44%) oszczędzając myśli o perspektywie roku. Jedynie nieliczni wskazywali na perspektywę czasową dłuższą niż trzy lata. Tego typu postawa występuje również w innych badaniach prowadzonych przez Pentor RI. Owa krótka perspektywa czasowa wynika z tego, że *gros* ludzi kojarzy oszczędzanie z formą odkładania pieniędzy przynoszącą jedynie nieznaczne zyski. Jest to również związane z funkcją oszczędzania – oszczędza się na konkretny cel (np. wakacje). W przypadku oszczędzania z myślą o dłuższej perspektywie czasowej pojawia się motywacja ochrony przed konkretnymi ryzykami (przykładowo nagła choroba)
- O dłuższej perspektywie czasowej w przypadku oszczędzania myślą:
  - osoby z wykształceniem podstawowym
  - przedstawiciele gospodarstw domowych od chodzie do 1000 PLN
  - osoby, które deklarują, że lubią ulegać impulsowi chwili i wydawać czasami pieniądze zgodnie ze swoimi zachciankami
- Dwie pierwsze grupy są bardziej narażone na ubóstwo, stąd oszczędzanie w ich przypadku może spełniać funkcję ochrony przed ryzykami żywioowymi. Podobna motywacja może charakteryzować ostatnią grupę, choć tutaj może się też to wiązać z oszczędzaniem na emeryturę

N=457; osoby deklarujące, że oszczędzają regularnie bądź nieregularnie

Zaprezentowano dane dla 2010 roku; w poprzednich latach niniejsze pytanie nie było zadawane

PENTOR
RESEARCH INTERNATIONAL

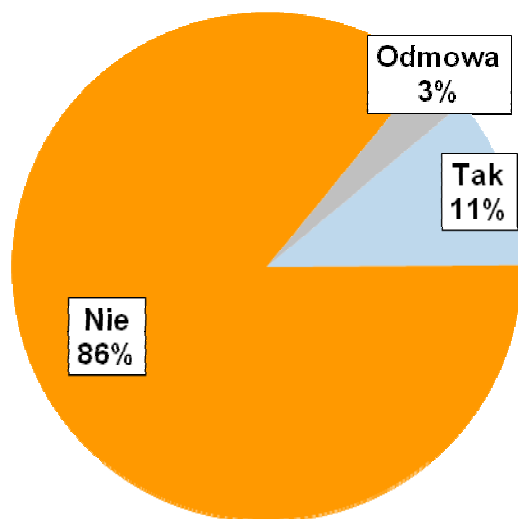
ŚWIATOWY
DZIEŃ
OSZCZĘDZANIA
20.10.2010 AKCJA TYDZIEŃ DLA OSZCZĘDZANIA

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

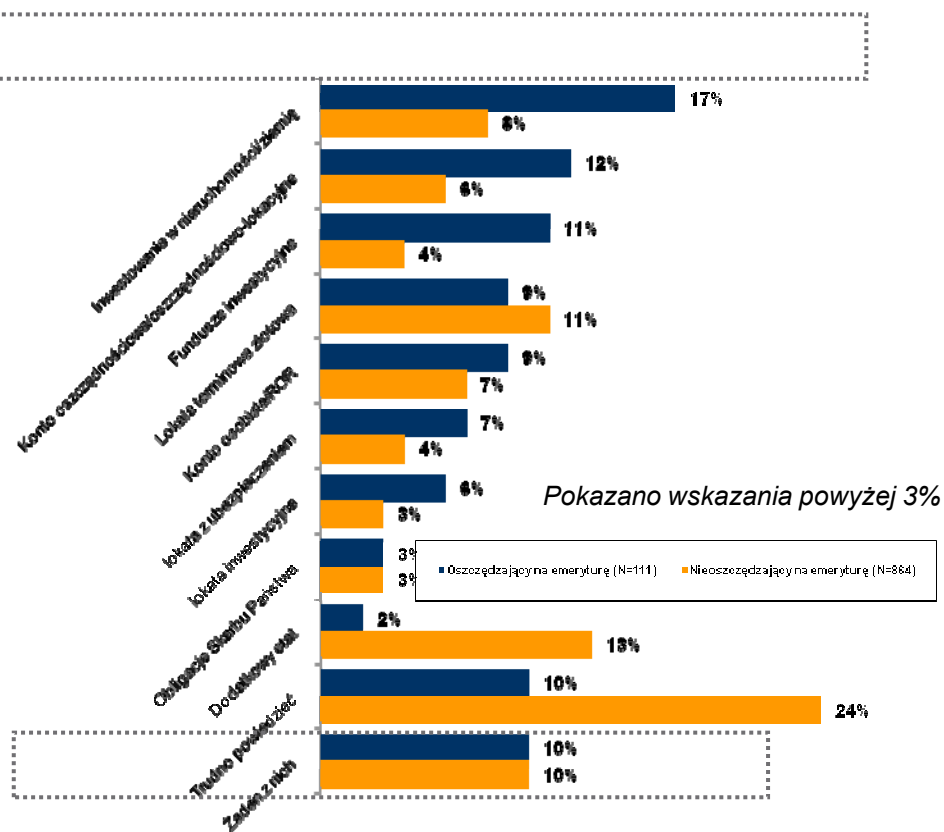
Oszczędzanie na Emeryturę

Czy oszczędza Pan(i) na emeryturę? Chodzi o oszczędzanie na emeryturę poza ZUS i II filarem (OFE / Otwartym Funduszem Emerytalnym).

N=1010; wszyscy badani

Który z poniższych sposobów oszczędzania jest najlepszy, żeby powiększyć swoją emeryturę?

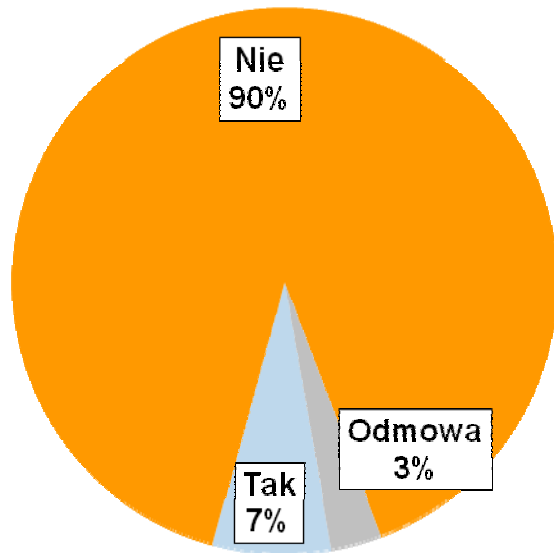
- Częściej na emeryturę odkładają osoby w wieku 30-39 lat, z wykształceniem średnim bądź wyższym, przedstawiciele gospodarstw domowych o dochodzie powyżej 2500 PLN
- Można zaobserwować, że osoby nieodkładające na emeryturę częściej niż te odkładające jako bezpieczny sposób alokacji pieniędzy wskazywały „dodatkowy etat”. Ten wynik jest o tyle niepokojący, że jest to sposób bardziej obciążający (w przeciwieństwie do takich form jak konto oszczędnościowo-lokacyjne czy fundusze inwestycyjne)

Zaprezentowano dane dla 2010 roku; w poprzednich latach niniejsze pytanie o oszczędzanie na emeryturę było zadawane w innej formie

Inwestowanie

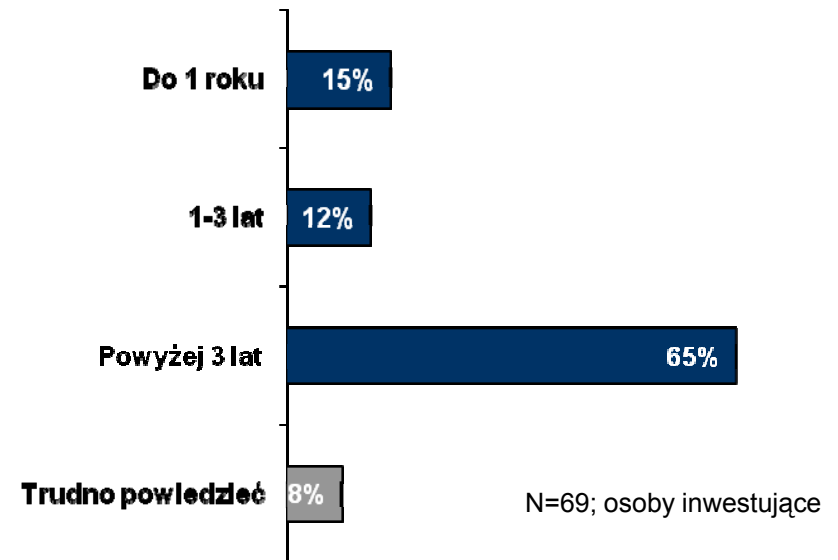
Czy Pan(i) inwestuje swoje pieniądze, to znaczy kupuje akcje, obligacje, fundusze inwestycyjne, dzieła sztuki, ziemię lub nieruchomości?

N=1010; wszyscy badani

Edukacja finansowa

A jaki horyzont czasowy inwestowania Pan/Pani zakłada, kiedy Pan(i) inwestuje pieniądze?

N=69; osoby inwestujące

- Jedyne nieliczni badani inwestują (7%) – relatywnie częściej są to osoby w wieku 40-59 lat, z wykształceniem wyższym, przedstawiciele gospodarstw domowych o dochodach powyżej 4000 PLN, menadżerowie. Można powiedzieć, że są to osoby mające pewien dorobek życiowy. Ich motywacją najprawdopodobniej jest chęć zapewnienia sobie lub swojej rodzinie bezpieczeństwa finansowego na przyszłość. Fakt myślenia o przyszłości potwierdza to, że dla większości inwestujących perspektywa czasowa jest zdecydowanie dłuższa niż w przypadku oszczędzania (powyżej trzech lat)
- Relatywnie częściej inwestują również osoby zabezpieczające się na inne sposoby – oszczędzające bądź oszczędzające na emeryturę

Zaprezentowano dane dla 2010 roku; w poprzednich latach niniejsze pytanie nie było zadawane

PENTOR
RESEARCH INTERNATIONAL

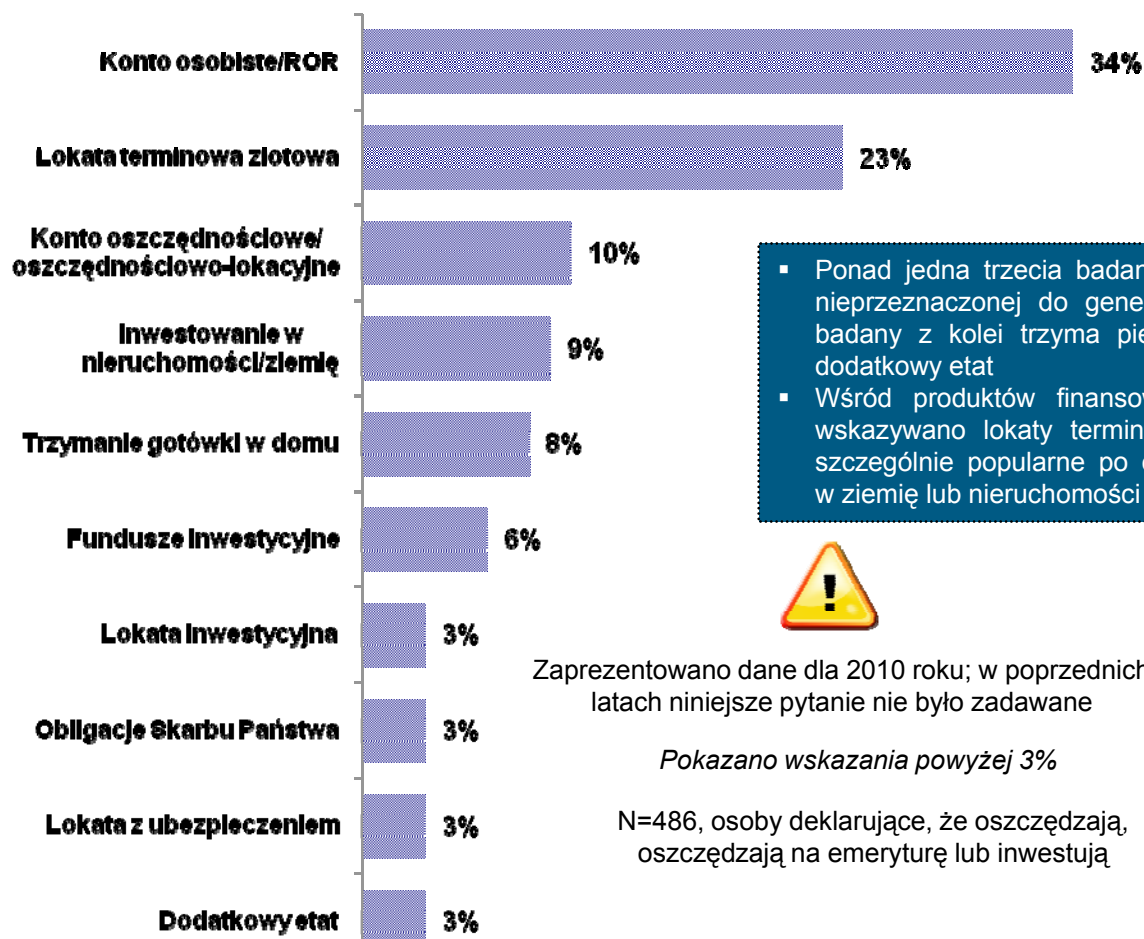

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

Sposoby Oszczędzania

Z którego z poniższych sposobów oszczędzania/inwestowania Pan(i) korzysta...?

Zaprezentowano dane dla 2010 roku; w poprzednich latach niniejsze pytanie nie było zadawane

Pokazano wskazania powyżej 3%

N=486, osoby deklarujące, że oszczędzają, oszczędzają na emeryturę lub inwestują

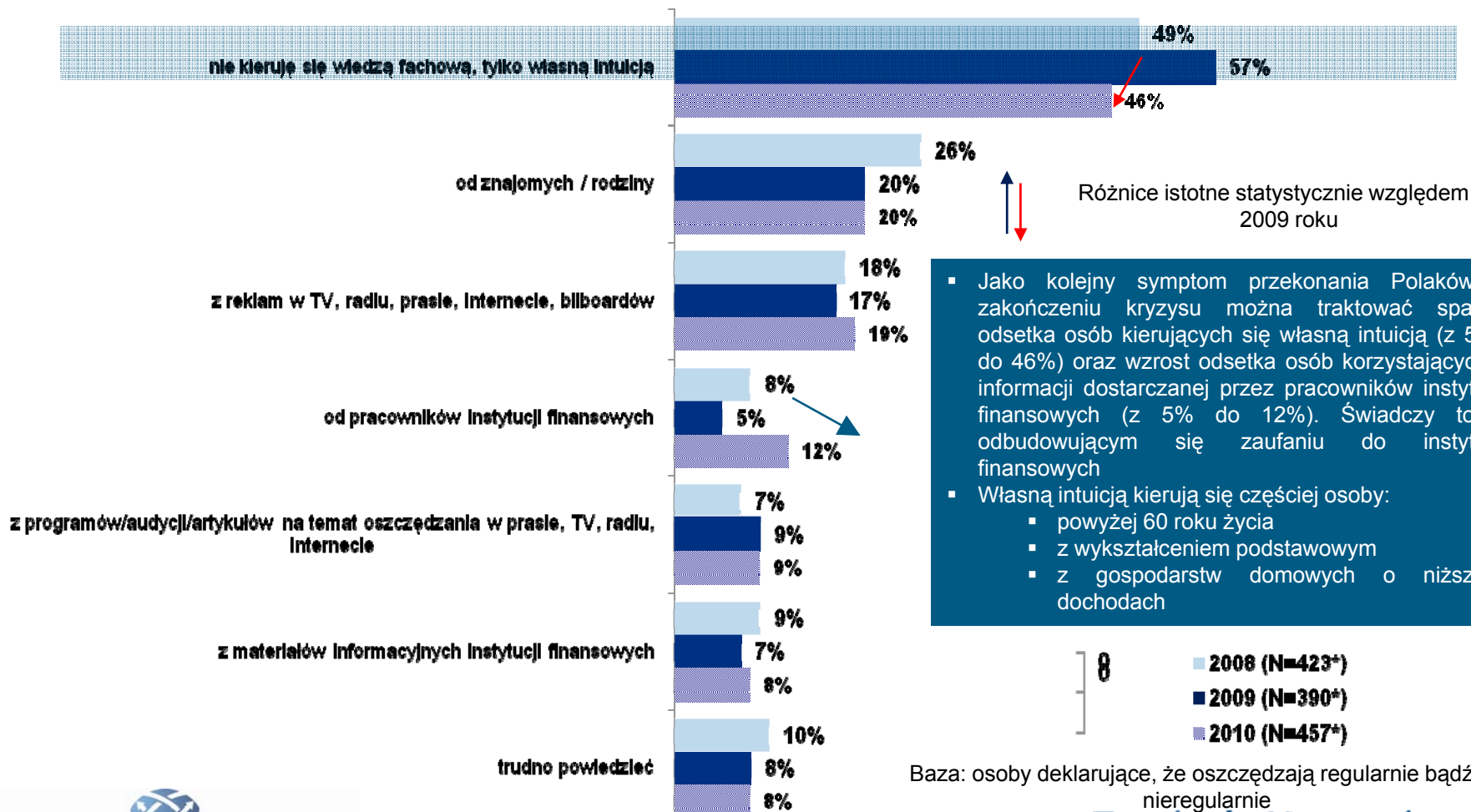
- Ponad jedna trzecia badanych oszczędza z wykorzystaniem konta osobistego, czyli formy nieprzeznaczonej do generowania zysku, jedynie do obracania pieniędzmi. Co dziesiąty badany z kolei trzyma pieniądze w domu, nieliczni zaś generują oszczędności poprzez dodatkowy etat
- Wśród produktów finansowych, których przeznaczeniem jest oszczędzanie, najczęściej wskazywano lokaty terminowe złotowe oraz konta oszczędnościowe (formy te stały się szczególnie popularne po ostatnim załamaniu gospodarczym). Nieco mniej osób inwestuje w ziemię lub nieruchomości

Źródła Informacji o Możliwościach Oszczędzania

Edukacja finansowa

Skąd Pan(i) czerpie informacje jak oszczędzać? Proszę wymienić maksymalnie trzy źródła informacji, z których Pan(i) najczęściej korzysta?

- Jako kolejny symptom przekonania Polaków o zakończeniu kryzysu można traktować spadek odsetka osób kierujących się własną intuicją (z 57% do 46%) oraz wzrost odsetka osób korzystających z informacji dostarczanej przez pracowników instytucji finansowych (z 5% do 12%). Świadczy to o odbudowującym się zaufaniu do instytucji finansowych
- Własną intuicją kierują się częściej osoby:
  - powyżej 60 roku życia
  - z wykształceniem podstawowym
  - z gospodarstw domowych o niższych dochodach

■ 2008 (N=423*)
■ 2009 (N=390*)
■ 2010 (N=457*)

Baza: osoby deklarujące, że oszczędzają regularnie bądź nieregularnie

Fundacja Kronenberga

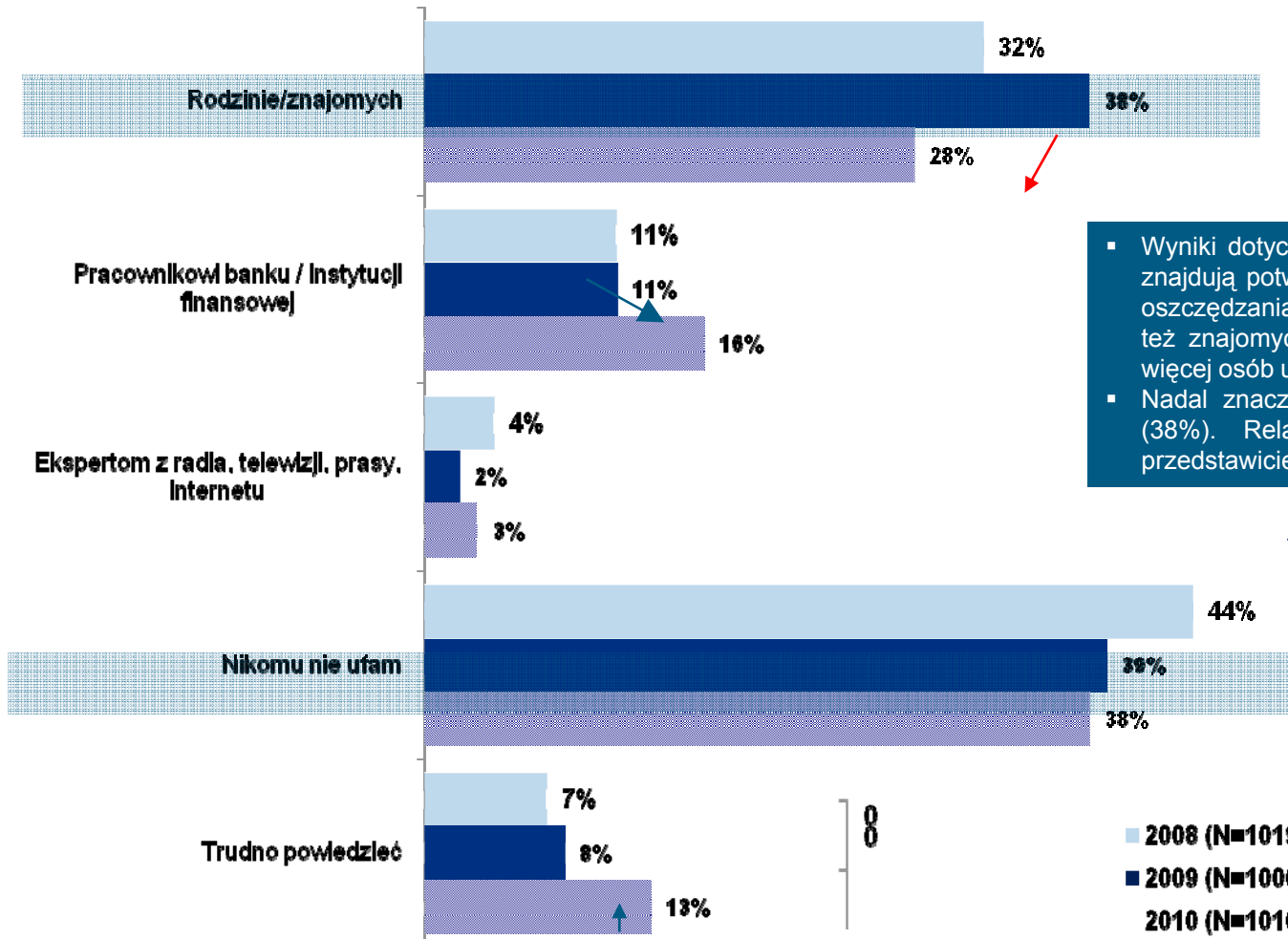
citi handlowy

Zaufanie w Kwestiach Oszczędzania

Edukacja finansowa

Komu najbardziej Pan(i) ufa w kwestiach związanych z inwestowaniem i oszczędzaniem?

- Wyniki dotyczące źródeł informacji o sposobach oszczędzania znajdują potwierdzenie w tym, komu Polacy ufają w kwestiach oszczędzania. Widać wyraźny spadek zaufania do rodziny czy też znajomych w porównaniu do roku 2009, natomiast coraz więcej osób ufa pracownikom instytucji finansowych
- Nadal znaczący odsetek osób deklaruje, że nie ufa nikomu (38%). Relatywnie częściej są to osoby starsze oraz przedstawiciele gospodarstw domowych o niższych dochodach

Różnice istotne statystycznie względem 2009 roku

baza: wszyscy badani

■ 2008 (N=1019)
■ 2009 (N=1000)
■ 2010 (N=1010)

Fundacja Kronenberga

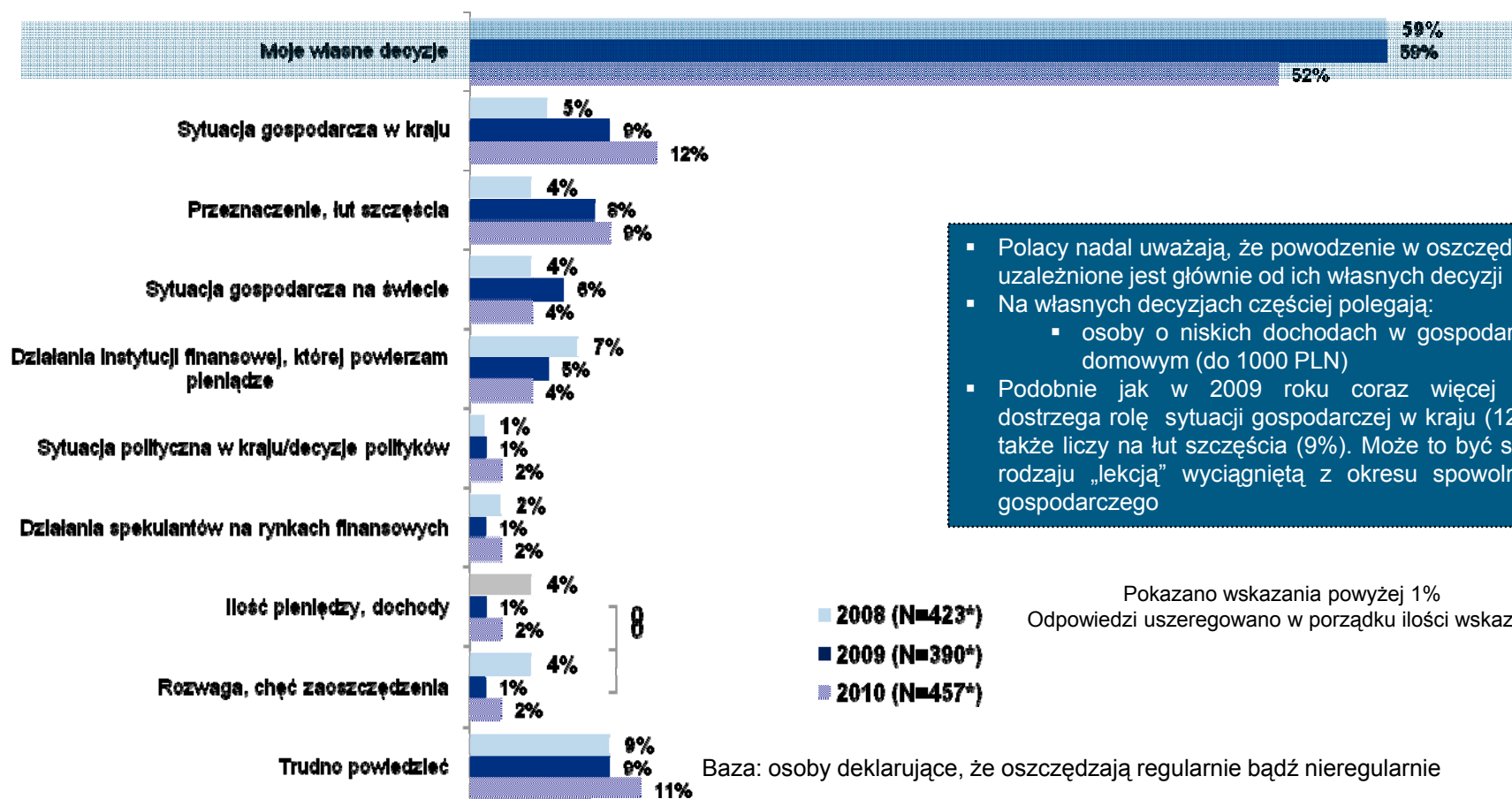
citi handlowy

Powodzenie w Oszczędzaniu

Edukacja finansowa

Od czego w największym stopniu zależy Pana(i) powodzenie w oszczędzaniu?

- Polacy nadal uważają, że powodzenie w oszczędzaniu uzależnione jest głównie od ich własnych decyzji
- Na własnych decyzjach częściej polegają:
  - osoby o niskich dochodach w gospodarstwie domowym (do 1000 PLN)
- Podobnie jak w 2009 roku coraz więcej osób dostrzega rolę sytuacji gospodarczej w kraju (12%) a także liczy na łut szczęścia (9%). Może to być swego rodzaju „lekcją” wyciągniętą z okresu spowolnienia gospodarczego

Pokazano wskazania powyżej 1%
Odpowiedzi uszeregowano w porządku ilości wskazań

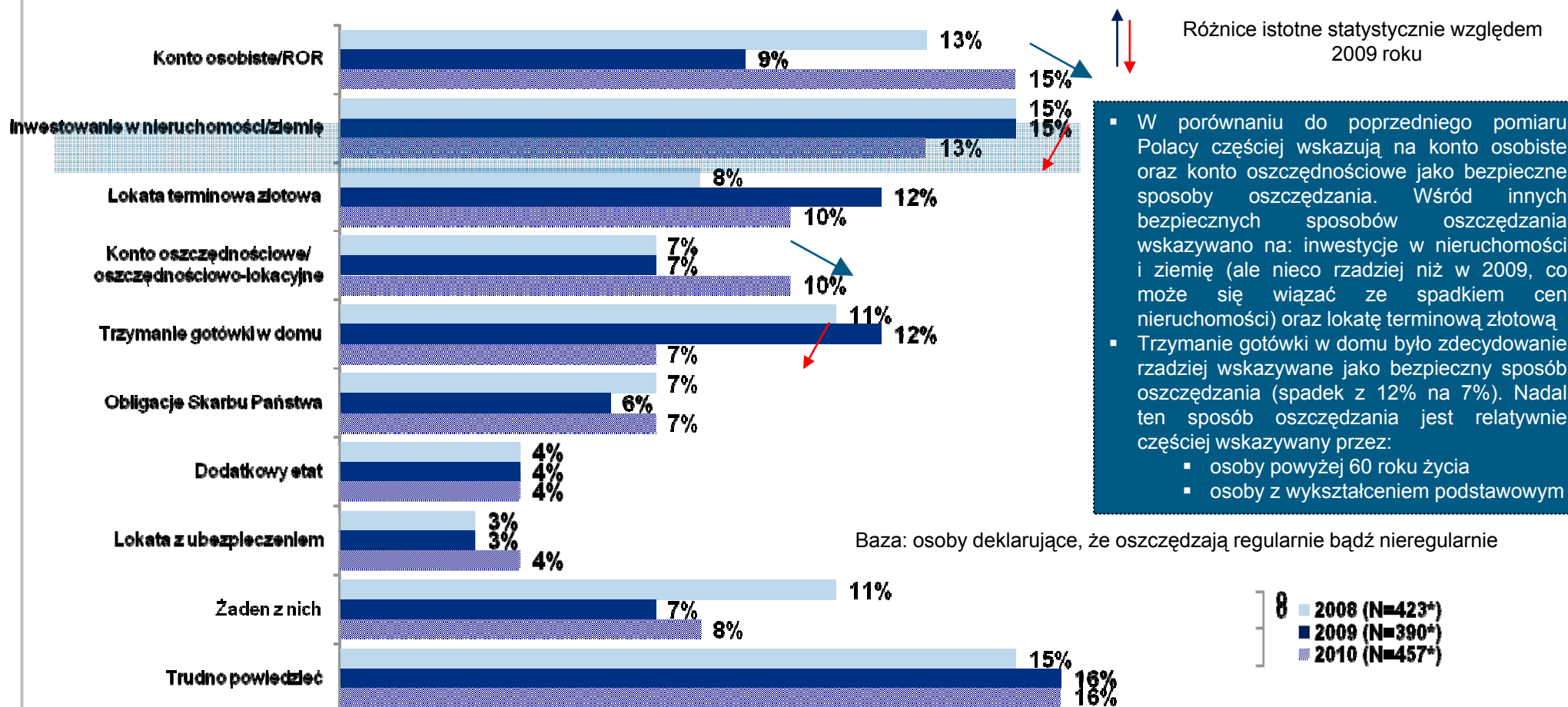
Baza: osoby deklarujące, że oszczędzają regularnie bądź nieregularnie

Bezpieczne Sposoby Oszczędzania

Edukacja finansowa

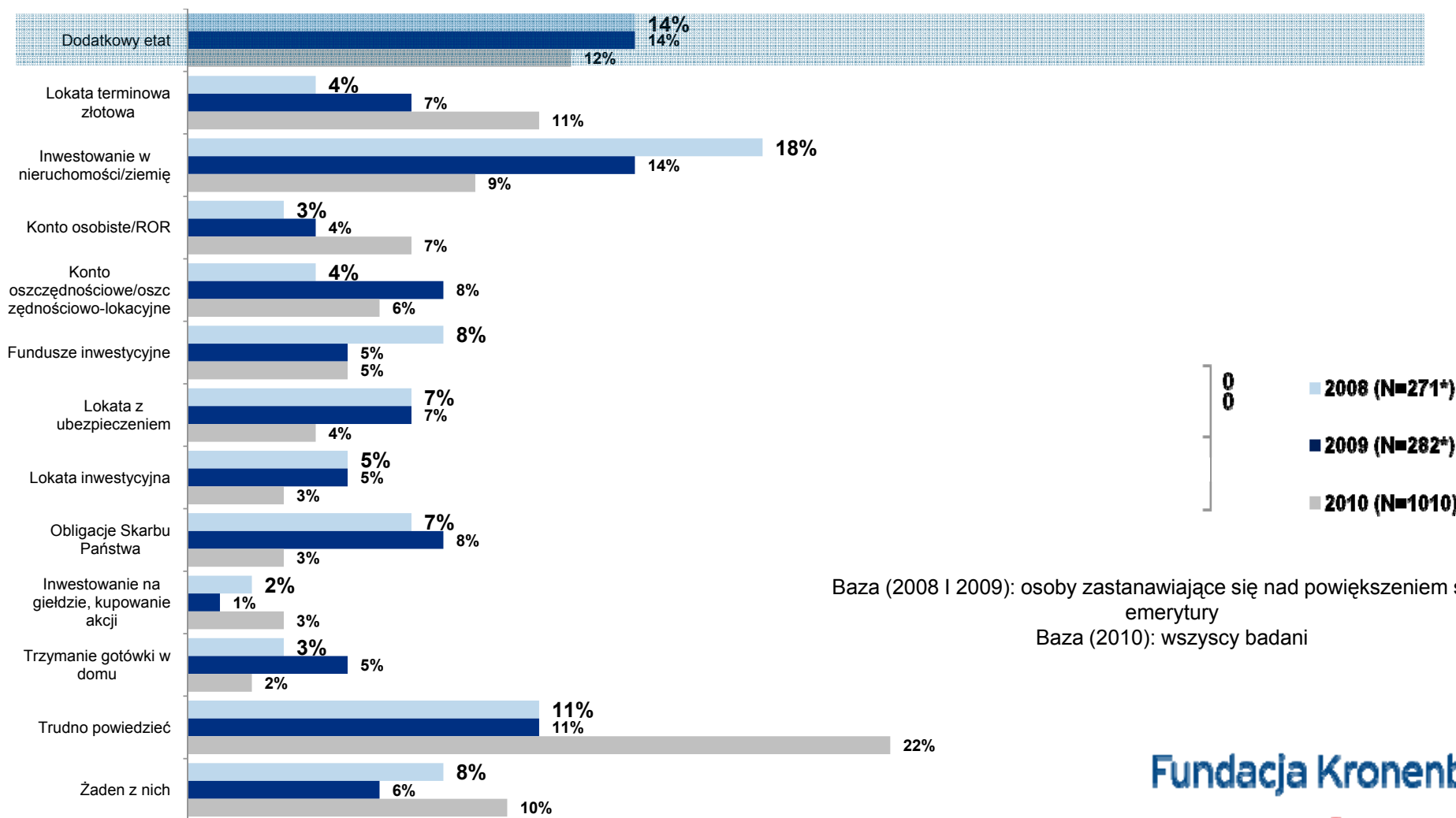
Który z poniższych sposobów oszczędzania jest według Pana(i) najbezpieczniejszy?

Sposoby Oszczędzania na Emeryturę

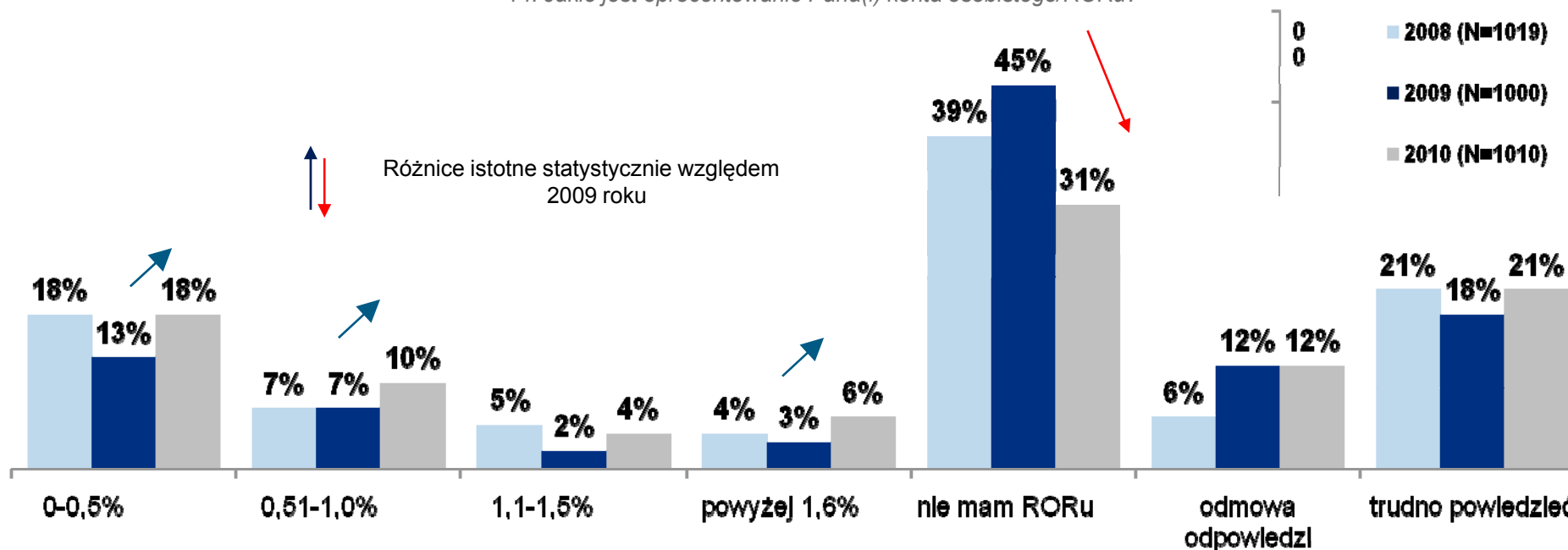
Edukacja finansowa

Który z poniższych sposobów oszczędzania jest najlepszy, żeby powiększyć swoją emeryturę?

Baza (2008 i 2009): osoby zastanawiające się nad powiększeniem swojej emerytury
 Baza (2010): wszyscy badani

14. Jakie jest oprocentowanie Pana(i) konta osobistego/RORu?

- Nastąpił spadek odsetka osób deklarujących, że nie posiadają konta osobistego (z 45% na 31%) – częściej są to osoby powyżej 60 lat, z wykształceniem podstawowym oraz zasadniczym, członkowie gospodarstw domowych z dochodem poniżej 1500 PLN
- Jedna piąta posiadaczy konta ROR nie wie jakie ono ma oprocentowanie

baza: wszyscy badani

PENTOR
RESEARCH INTERNATIONAL

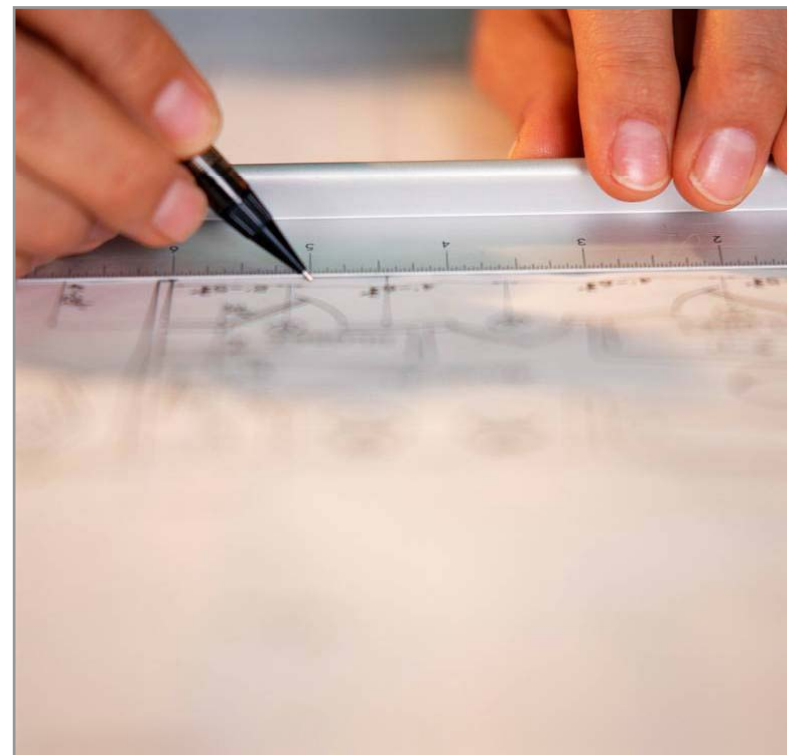

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

- Podobnie jak w 2009 roku **jedna trzecia** Polaków **nie planuje większych wydatków**. Częściej są to:
  - Mężczyźni
  - Osoby z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym
  - Członkowie gospodarstw domowych o dochodach do 1500 PLN
- Podobnie jak w 2009 roku planowanie większych wydatków pokrywa się z okresem wypłacania pensji w Polsce (32% planuje większe wydatki z miesięcznym wyprzedzeniem)
- Jeżeli chodzi o **kontrolowanie wydatków**, to 30% Polaków (spadek o 8 punktów procentowych w porównaniu do 2009) deklaruje, że kontroluje nawet najdrobniejsze wydatki. Relatywnie częściej są to kobiety, osoby w wieku 60 lat i więcej, z wykształceniem podstawowym, reprezentanci gospodarstw domowych o dochodzie do 1500 PLN
- Jedynie osoby młode deklarują, że pozwalają sobie na **rozzutność**. Podobnie rzecz się ma z reprezentantami zamożniejszych gospodarstw domowych. Pozostali jedynie niekiedy ulegają impulsom chwili, jeżeli chodzi o zakupy
- Warto zauważyć, że w przypadku **nagłego pogorszenia** się sytuacji gospodarstwa domowego mniej osób niż w 2009 roku wskazało na strategię mogącą negatywnie wpływać na zdrowie (spadek z 8% na 4%), czyli kupowanie jedzenia gorszej jakości. Jeżeli trend ten utrzyma się, może on świadczyć o świadomości kwestii żywieniowych w kreowaniu jakości życia

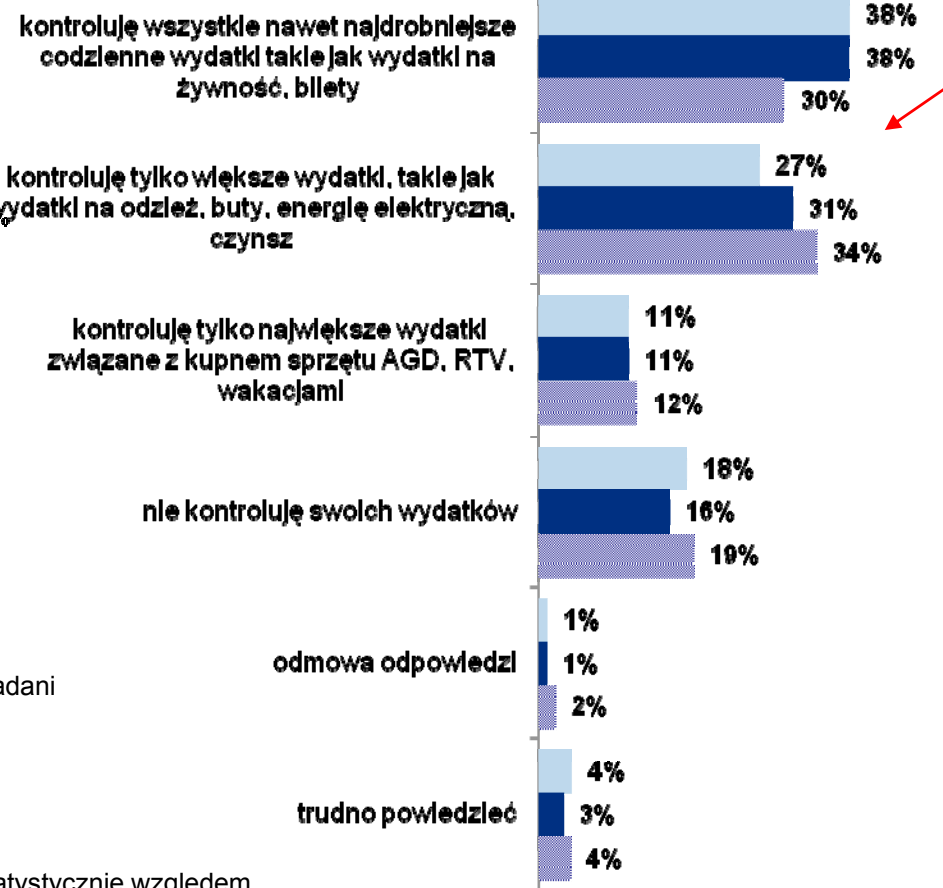
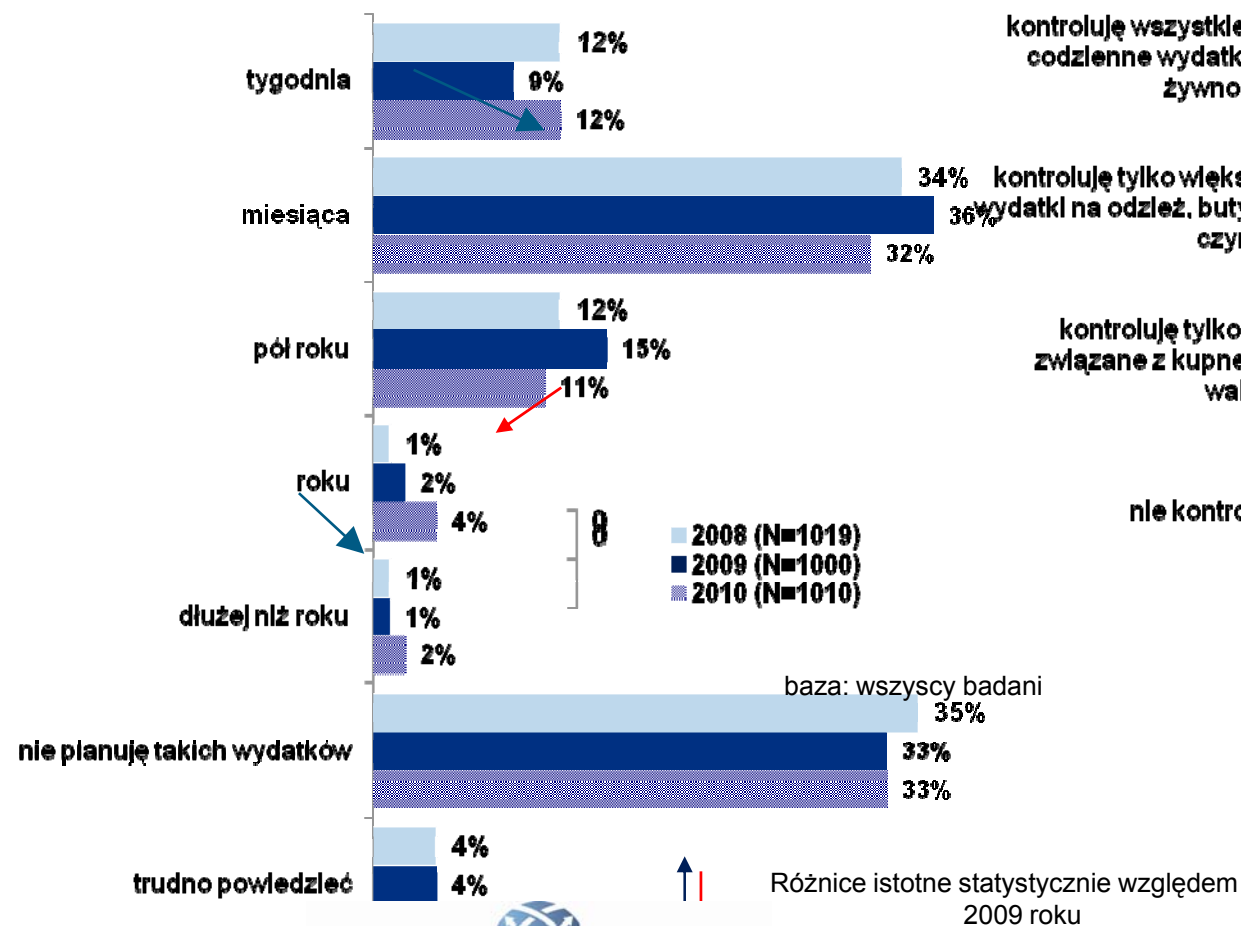

Planowanie i Kontrolowanie Wydatków

Edukacja finansowa

Z jakim wyprzedzeniem zwykle planuje Pan(i) swoje większe wydatki, czyli wydatki związane ze świętami, urodzinami, imprezami okolicznościowymi?

Proszę powiedzieć, które z poniższych stwierdzeń opisujących zwyczaje związane z kontrolowaniem wydatków najlepiej Pana(ią) opisuje.

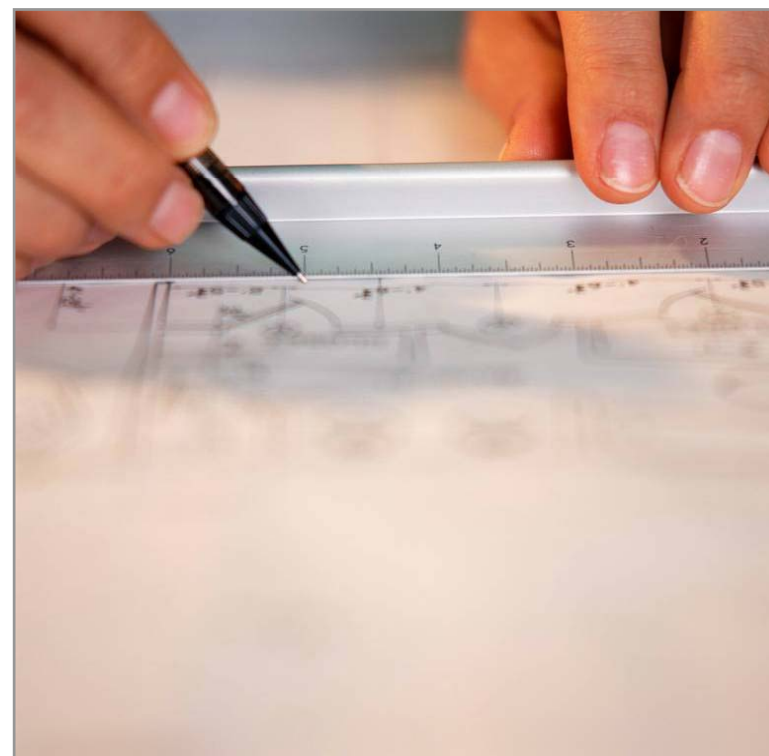

Zarządzanie Wydatkami – Główne Wyniki

Edukacja finansowa

- Podobnie jak w 2009 roku **jedna trzecia** Polaków **nie planuje większych wydatków**. Częściej są to:
  - Mężczyźni
  - Osoby z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym
  - Członkowie gospodarstw domowych o dochodach do 1500 PLN
- Podobnie jak w 2009 roku planowanie większych wydatków pokrywa się z okresem wypłacania pensji w Polsce (32% planuje większe wydatki z miesięcznym wyprzedzeniem)
- Jeżeli chodzi o **kontrolowanie wydatków**, to 30% Polaków (spadek o 8 punktów procentowych w porównaniu do 2009) deklaruje, że kontroluje nawet najdrobniejsze wydatki. Relatywnie częściej są to kobiety, osoby w wieku 60 lat i więcej, z wykształceniem podstawowym, reprezentanci gospodarstw domowych o dochodzie do 1500 PLN
- Jedynie osoby młode deklarują, że pozwalają sobie na **rozzutność**. Podobnie rzecz się ma z reprezentantami zamożniejszych gospodarstw domowych. Pozostali jedynie niekiedy ulegają impulsom chwili, jeżeli chodzi o zakupy
- Warto zauważyć, że w przypadku **nagłego pogorszenia** się sytuacji gospodarstwa domowego mniej osób niż w 2009 roku wskazało na strategię mogącą negatywnie wpływać na zdrowie (spadek z 8% na 4%), czyli kupowanie jedzenia gorszej jakości. Jeżeli trend ten utrzyma się, może on świadczyć o świadomości kwestii żywieniowych w kreowaniu jakości życia

PENTOR
RESEARCH INTERNATIONAL

Fundacja Kronenberga

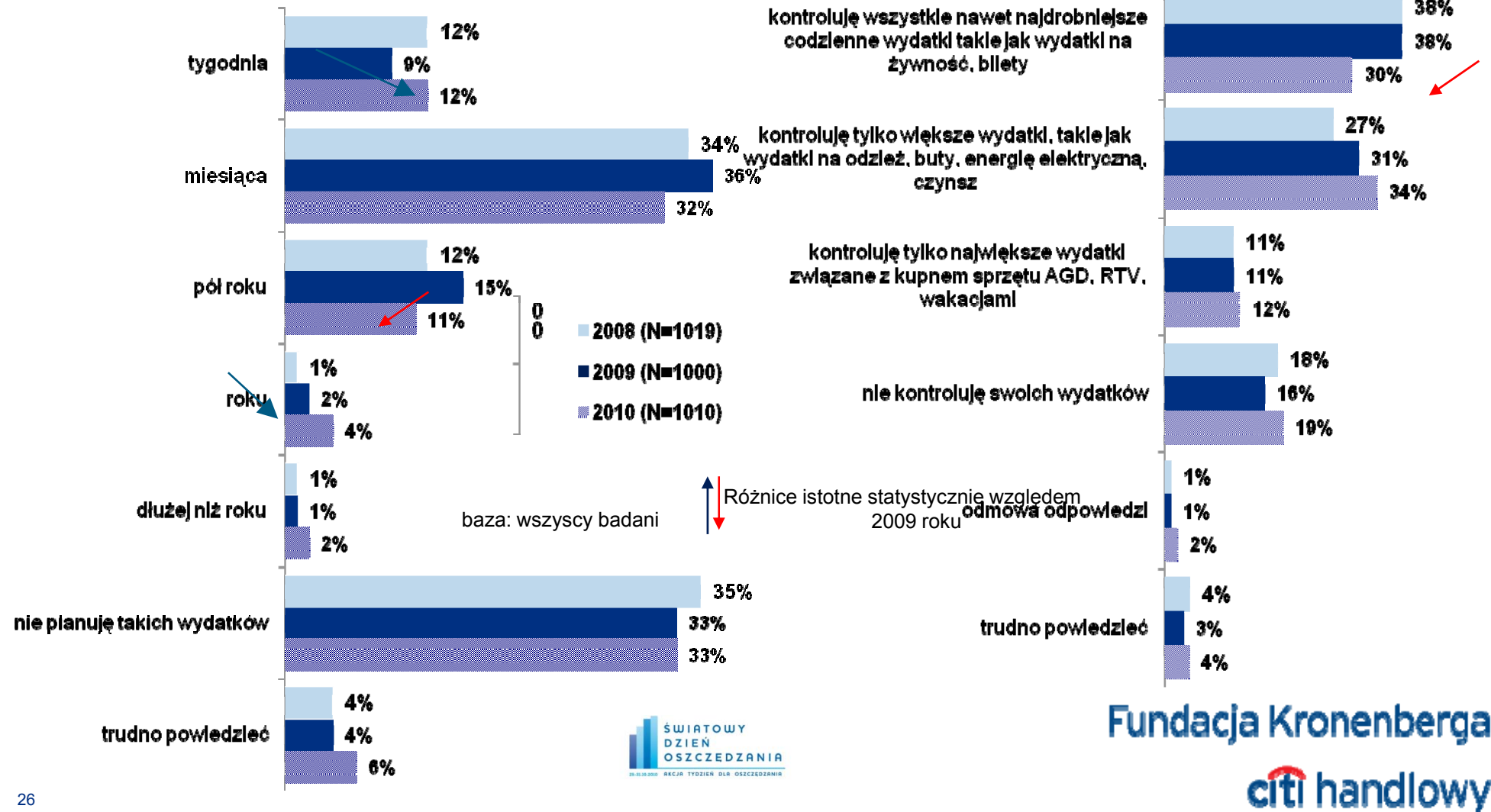
citi handlowy

Planowanie i Kontrolowanie Wydatków

Edukacja finansowa

Z jakim wyprzedzeniem zwykle planuje Pan(i) swoje większe wydatki, czyli wydatki związane ze świętami, urodzinami, imprezami okolicznościowymi?

Proszę powiedzieć, które z poniższych stwierdzeń opisujących zwyczaje związane z kontrolowaniem wydatków najlepiej Pana(ia) opisuje.

Polacy - Rozrzutni czy Oszczędni

Edukacja finansowa

Które z określeń najbardziej do Pana(i) pasuje ....?

Jestem człowiekiem rozrzutnym, ulegam impulsowi chwili i raczej zaspokajam wszystkie swoje zachcianki

14%

Czasami ulegam impulsowi chwili, ale z reguły planuję większość wydatków

48%

Planuję wszystkie wydatki i bardzo rzadko kiedy ulegam swoim zachciankom

38%

Baza: wszyscy badani

Zaprezentowano dane dla 2010 roku;
w poprzednich latach niniejsze
pytanie nie było zadawane

- Prawie połowa Polaków uważa się za osoby planujące wydatki, ale czasami ulegające impulsowi chwili. Kolejną co do wielkości grupą są osoby planujące wszystkie wydatki
- Relatywnie częściej do tej ostatniej grupy należą: osoby powyżej 60 roku życia, z wykształceniem podstawowym, o niższych dochodach w gospodarstwie domowym. Co ważne, w tej grupie również pojawiają się osoby oszczędzające
- Więcej niż co dziesiąta osoba uważa się za rozrzutną – są to częściej osoby młode, reprezentanci gospodarstw domowych o wyższych dochodach

PENTOR
RESEARCH INTERNATIONAL

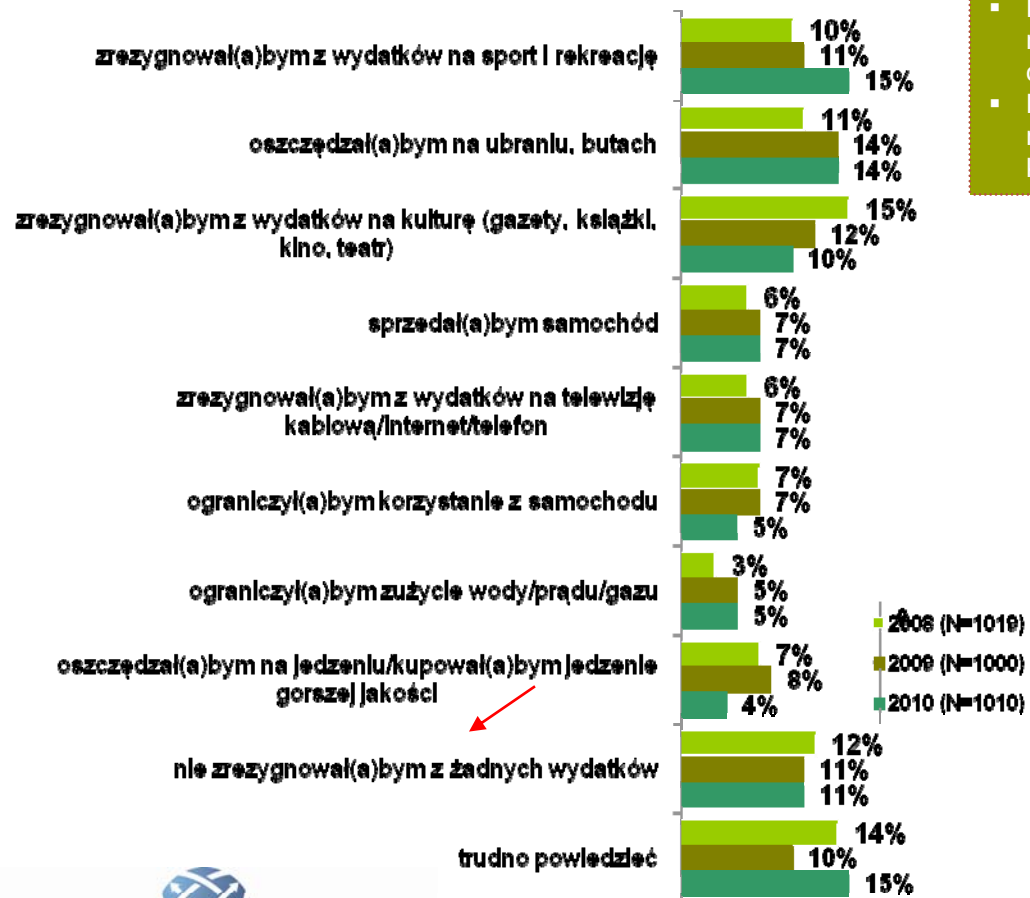

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

Konieczność Rezygnacji z Wydatków

Proszę sobie wyobrazić, że sytuacja w Pana(i) gospodarstwie domowym uległa pogorszeniu, tak że musiał(a)by Pan(i) zrezygnować z niektórych stałych wydatków. Proszę wskazać z czego zrezygnował(a)by Pan(i) w pierwszej kolejności.

- Najbardziej popularnymi strategiami oszczędności są te o relatywnie niskim poziomie ryzyka – rezygnacja z wydatków na sport i rekreację oraz oszczędzania na ubraniach i butach
- Mniej osób niż w 2009 roku wskazało natomiast na strategię mogącą negatywnie wpływać na zdrowie (spadek z 8% na 4%), czyli kupowanie jedzenia gorszej jakości

Pokazano wskazania powyżej 3%
Odpowiedzi uszeregowano w porządku ilości wskazań

baza: wszyscy badani

Różnice istotne statystycznie względem 2009 roku

Skłonność do Podejmowania Ryzyka – Główne Wyniki Edukacja finansowa

- O **przeświadczeniu o zakończeniu kryzysu** może świadczyć również fakt, że Polacy charakteryzują się mniejszą awersją do ryzyka w porównaniu do poprzedniego roku (spadek osób wolących pewną wygraną z 73% do 67% w porównaniu do 2009)
- Podobnie jak w poprzednich latach **większa awersja do ryzyka** charakteryzuje osoby starsze, gorzej wykształcone, o niższych dochodach w gospodarstwie domowym. Osoby zamożniejsze, młodsze są bardziej skłonne do podejmowania ryzyka, co można tłumaczyć tym, że posiadają one zasoby (czas lub pieniądze), które pozwalają na odrobienie ewentualnej straty

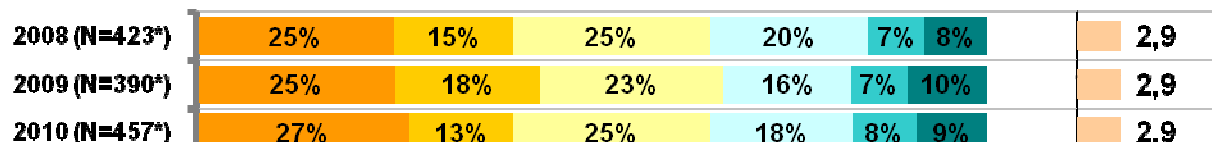
Skłonność do Podejmowania Ryzyka (1/2)

Edukacja finansowa

Pokażę Panu(i) teraz listę opinii na temat oszczędzania i inwestowania; proszę ocenić, na ile każde z tych stwierdzeń opisuje Pana(i) opinię. Proszę to ocenić przy pomocy 6-stopniowej skali, gdzie „1” oznacza, że Pana(i) opinię w pełni opisuje stwierdzenie po lewej stronie, zaś wskazanie oceny „6” oznacza, że stwierdzenie umieszczone po prawej stronie w pełni opisuje Pana(i) opinię. Oczywiście może Pan(i) wybrać każdą ocenę od „1” do „6”.

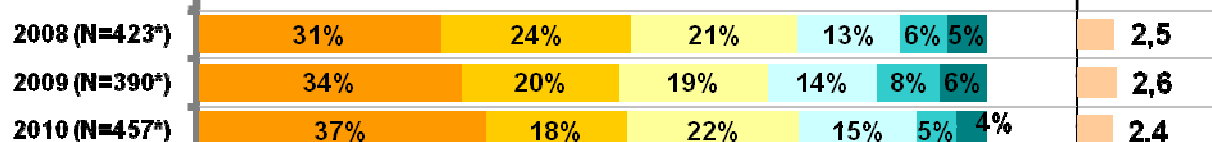
Częstości

Jeśli moje oszczędności lub inwestycje tracą na wartości nie ryzykuję dalej i rezygnuję z nich w obawie przed dalszą stratą

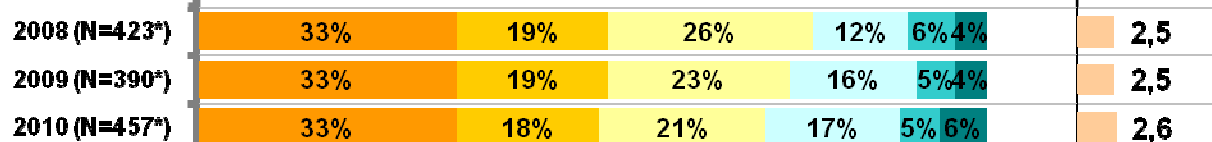
Jeśli moje oszczędności lub inwestycje (np. lokaty, fundusze, akcje) tracą na wartości nie rezygnuję z nich ale czekam na odrobienie straty

Oszczędzając staram się wybierać takie formy oszczędzania, z których mogę zrezygnować w danym momencie nawet kosztem uzyskania mniejszych zysków

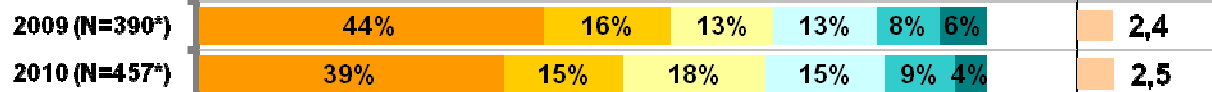
Oszczędzając i inwestując staram się wybierać takie formy, które oferują uzyskanie większego zysku, ale nie ma możliwości rezygnacji z nich w dowolnym momencie i należy zamrozić oszczędności na dłuższy czas

Oszczędzając staram się wybierać takie formy oszczędzania, z których mogę zrezygnować w danym momencie nawet kosztem uzyskania mniejszych zysków

Wolę oszczędzać poprzez takie formy inwestycyjne, w których wszystkie środki są przeznaczane na inwestycje

Wolę oszczędzać poprzez takie formy inwestowania, które oprócz gromadzenia oszczędności gwarantują ochronę

Lubię podejmować ryzyko, licząc na wyższy zysk

1 2 3 4 5 6 Średnia

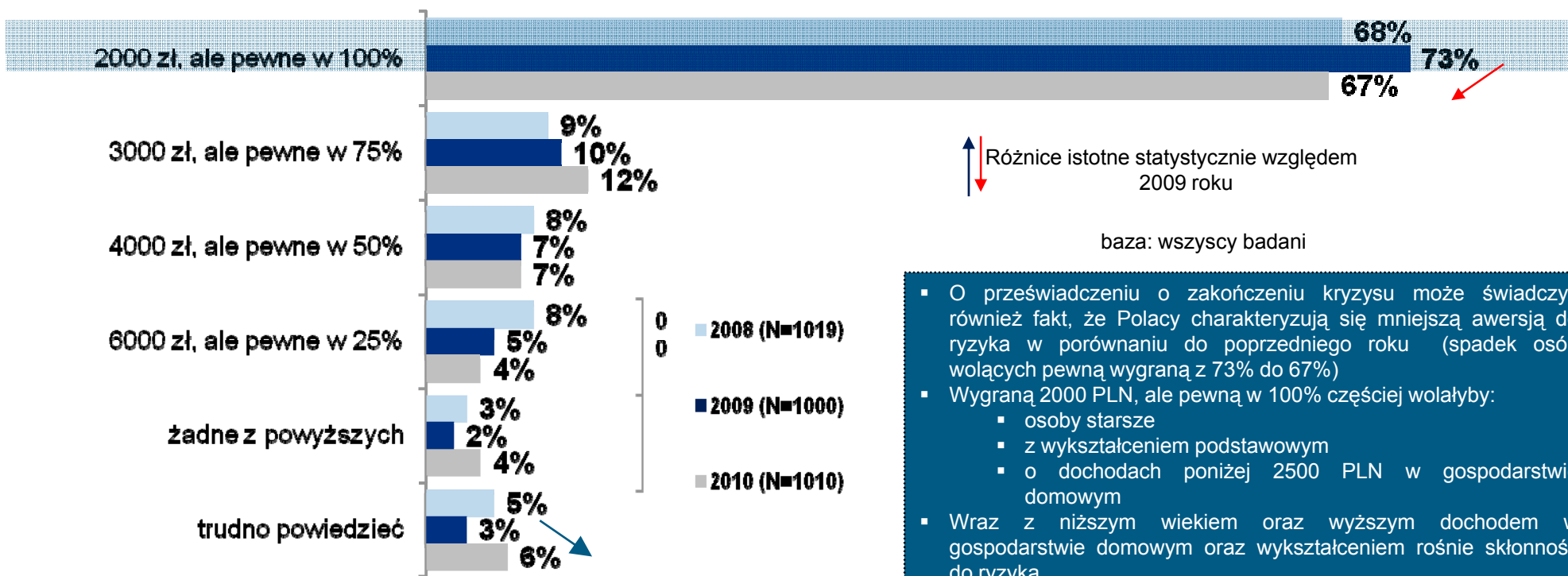
*Baza: osoby, które deklarują, że oszczędzają

Skłonność do Podejmowania Ryzyka (2/2)

Edukacja finansowa

12. Załóżmy, że może Pan(i) wygrać nagrodę. Co by Pan(i) wolał(a)?

- O przeświadczeniu o zakończeniu kryzysu może świadczyć również fakt, że Polacy charakteryzują się mniejszą awersją do ryzyka w porównaniu do poprzedniego roku (spadek osób wolejących pewną wygraną z 73% do 67%)
- Wygraną 2000 PLN, ale pewną w 100% częściej wolałyby:
  - osoby starsze
  - z wykształceniem podstawowym
  - o dochodach poniżej 2500 PLN w gospodarstwie domowym
- Wraz z niższym wiekiem oraz wyższym dochodem w gospodarstwie domowym oraz wykształceniem rośnie skłonność do ryzyka

PENTOR
RESEARCH INTERNATIONAL

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

Member of

